

Obsah

O autorovi	V
Recenzenti	VII
Zoznam použitých skratiek	XIX
Úvod	1
PRVÁ ČASŤ Zmena spôsobu výkladu práva upravujúceho zdravotnícku starostlivosť	5
Kapitola 1. Prameň zdravotníckeho práva	5
1.1 Ústava Slovenskej republiky	8
1.1.1 Ochrana zdravia a právo na bezplatnú zdravotnícku starostlivosť podľa Listiny základných práv a slobôd	10
1.1.2 Vety článku 40	11
1.1.2.1 Prvá veta	11
1.1.2.2 Druhá veta	13
1.2 Rozhodnutia Ústavného súdu	15
1.2.1 Právna sila prameňa práva vykonávajúceho článok 40	16
1.2.2 Rozhodnutia Ústavného súdu o základnom práve na ochranu zdravia	23
1.2.3 Ďalšie rozhodnutia Ústavného súdu o zdravotníctve a zdravotnej starostlivosti podľa čl. 40	24
1.2.4 Rozhodnutia o zdravotnej starostlivosti súvisiace s inými ustanoveniami Ústavy	28
1.3 Medzinárodné právo ako prameň úpravy vzťahov v zdravotníctve ..	30
1.3.1 Vzťah prameňov medzinárodného práva k prameňom vnútroštátneho právneho poriadku	31
1.3.2 Tri doložky prednosti	32
1.3.3 Právny účinok doložiek prednosti	35
1.3.4 Prienik všeobecných medzinárodných dohovorov do otázok zdravotníckej starostlivosti	39
1.3.4.1 Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach a Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach platná a účinná od 13. 10. 1976)	39
1.3.4.2 Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (vyhláška č. 120/1976 Zb. platná a účinná od 13. 10. 1976)	40

Obsah

1.3.4.3	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd	40
1.3.4.4	Charta základných práv Európskej únie	40
1.3.5	Osobitné medzinárodné dohovory o otázkach zdravotníckej starostlivosti	41
1.3.5.1	Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 130/1969 o liečebno-preventívnej starostlivosti a dávkach v chorobe (Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 537/1990 Zb., Platnosť pre Československú socialistickú republiku od 27. mája 1972)	41
1.3.5.2	Dohovor o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny (Dohovor o ľudských právach a biomedicíne)	42
1.3.5.3	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny o zákaze klonovania ľudských bytostí (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 143/2001 Z. z. Dodatkový protokol o zákaze klonovania ľudských bytostí v SR nadobudol platnosť 1. marca 2001)	42
1.3.5.4	Dodatkový protokol k Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne týkajúci sa biomedicínskeho výskumu (Oznámenie č. 494/2007 Z. z. Dodatkový protokol o biomedicínskom výskume nadobudol platnosť pre Slovenskú republiku 1. septembra 2007)	43
1.3.6	Rozdielna kvalita prameňov medzinárodného práva a práva Európskej únie v prednosti pred zákonmi	43
1.3.6.1	Prínos práva Rady Európy k vnútroštátnemu právu pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti ..	44
1.3.6.2	Prínos Charty ľudských práv k vnútroštátnemu právu pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti ..	45
1.3.6.3	Rozdiel medzi subjektívnym právom a právnym princípom	45
1.3.6.4	Ľudské práva a princípy ľudských práv v Charte ..	46
1.3.7	Multilaterálne a bilaterálne medzinárodné zmluvy	48
1.4	Zákony Slovenskej republiky	50
1.4.1	Vykonávacie a všeobecné zákony	51
1.4.2	Vykonávacie zákony	51
1.4.2.1	Vykonávacie zákony k článku 40 Ústavy	59
1.4.2.2	Nejasnosti o právnej istote nastolenej vykonávacími zákonmi o zdravotníckej starostlivosti	61

1.4.3	Povinnosť prijímať zákony garantované pozitívnym záväzkom.....	62
1.4.3.1	Pozitívny záväzok v ústavnom práve SR.....	63
1.4.3.2	Pozitívny záväzok vo fáze tvorby práva	64
1.4.3.3	Pozitívny záväzok vo fáze aplikácie práva	66
1.4.3.4	Rozhodnutia ESLP o porušení pozitívneho záväzku Slovenskou republikou vo veciach zdravotníckej starostlivosti	68
DRUHÁ ČASŤ Materiálna stránka bezplatnej zdravotnej starostlivosti na náklady zdravotného poistenia.....		71
Kapitola 1. Základné právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia		71
1.1	Účel základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia	72
1.2	Ústavný pozitívny záväzok garantujúci základné právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia	72
1.2.1	Bezplatnosť na ústavný spôsob	74
1.2.2	Slogan o bezplatnosti	76
1.2.3	Zákon nad Ústavou	78
1.2.4	Skúška správnosti Listinou základných práv a slobôd	82
1.2.5	„Bezplatný“ môže byť aj za úhradu. Do akej výšky platby? ..	82
1.2.6	Omyl s poistením	86
1.3	Subjekt základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia.....	88
1.4	Objekt základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia.....	90
1.5	Obsah základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia.....	91
1.6	Rozsah základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia.....	92
1.6.1	Rozsah práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť vo formálnom vymedzení	97
1.6.2	Rozsah práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť v materiálnom vymedzení	99
1.7	Ústavné konflikty základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia.....	102
Kapitola 2. Základné právo vlastníť majetok		103
2.1	Účel práva vlastníť majetok.....	103
2.2	Subjekt práva vlastníť majetok.....	104
2.3	Objekt práva vlastníť majetok.....	106

Obsah

2.3.1 Poistné ako objekt vlastníctva	109
2.3.1.1 Čo Ústavný súd zanedbal	110
2.3.2 Legitímne očakávania súkromných zdravotných poisťovní ..	114
2.3.3 Poistný kmeň ako objekt vlastníctva	115
2.3.4 Podnik ako objekt vlastníctva.....	116
2.4 Obsah práva vlastníť majetok	118
Kapitola 3. Ochrana hospodárskej súťaže v zdravotnom poistení.....	121
3.1 Ochrana hospodárskej súťaže v zdravotnom poistení podľa Ústavy v znení rozhodnutí Ústavného súdu	121
3.2 Ochrana hospodárskej súťaže v zdravotnom poistení podľa komunitárneho a únieového práva.....	126
3.3 Spĺňa systém zdravotného poistenia na Slovensku podmienky pre vyňatie z režimu hospodárskej súťaže podľa práva Európskej únie?	129
3.3.1 Rozhodnutie Európskej komisie o opatreniach SA.23008 (2013/C) (ex 2013/NN).....	130
Kapitola 4. Základné právo podnikat'	131
4.1 Príčinná súvislosť medzi právom podnikat' a ochranou hospodárskej súťaže	131
4.2 Účel práva podnikat'.....	134
4.3 Obsahom práva podnikat' nie je iba právo na zisk.....	134
4.4 Dôsledky omylov Ústavného súdu	138
TRETIA ČASŤ Práva pacienta zaručené právom na súkromie pri uplatňovaní základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia	143
Kapitola 1. Základné právo na súkromie podľa Ústavy	144
1.1 Zásahy do telesnej integrity.....	147
1.1.1 Súhlas pacienta	147
1.1.2 Nesúhlas so zdravotníckym výkonom.....	148
1.2 Poučovacia povinnosť o účele a podstate zásahov do telesnej integrity	150
1.2.1 Poučovacia povinnosť podľa medzinárodného práva	150
1.2.2 Poučovacia povinnosť podľa vnútroštátneho práva	151
1.2.2.1 Všeobecná poučovacia povinnosť.....	153
1.2.2.2 Osobitná poučovacia povinnosť	154
1.2.2.3 Poučenie pacienta v skutočnosti.....	158
1.2.3 <i>Exempla trahunt?</i>	161

1.2.3.1	Subjekt poučovacej povinnosti	162
1.2.3.2	Adresát poučenia	163
1.2.3.2.1	Poučenie gravidnej ženy	163
1.2.3.3	Čas poučenia	165
1.2.3.4	Forma poučenia	165
1.2.3.5	Obsah základného poučenia	166
1.2.3.5.1	Poučenie o rizikách a komplikáciách ..	167
1.2.3.5.2	Poučenie podľa typu medicínskeho výkonu	168
1.2.3.5.3	Poučenie podľa zdravotného stavu pacienta	168
1.2.3.5.4	Poučenie o voľbe z alternatív a variantov	169
1.2.3.5.5	Poučenie o začiatočníkovi	170
1.2.3.5.6	Poučenie o použití a dávkovaní liečiv ..	171
1.3	Nakladanie so zdravotnou dokumentáciou	171
1.3.1	Výpis zo zdravotnej dokumentácie	171
1.3.2	Právo nahliadnuť do zdravotnej dokumentácie	172
1.3.3	Slovenská právna úprava o nahliadnutí do zdravotnej dokumentácie pred ESĽP	173
1.4	Povinnosť mlčanlivosti o zdravotnom stave pacienta	175
1.5	Elektronizácia zdravotníctva	175

Kapitola 2. Ústavné základy medicínskeho výskumu zahŕňajúceho pokus na človeku .....

2.1	Medzinárodnoprávna úprava medicínskeho výskumu na človeku ..	178
2.2	Vnútroštátna úprava medicínskeho výskumu na človeku	179
2.3	Účel a rozsah právnej úpravy medicínskeho výskumu na človeku ..	182
2.4	Právne postavenie pokusnej osoby	184
2.4.1	Financovanie medicínskeho výskumu na človeku	184
2.4.2	Súhlas pokusnej osoby	185
2.4.3	Súhlas pokusnej osoby pri klinickom skúšaní liekov	188
2.5	Právne postavenie osoby vykonávajúcej biomedicínsky výskum ..	189

ŠTVRTÁ ČASŤ Právo na dostupnosť zdravotníckej starostlivosti nedostupnej prostredníctvom základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia .....

Kapitola 1. Zásahy do ľudskej reprodukcie	201
1.1 Zásahy na podporu ľudskej reprodukcie	201
1.1.1 Liečba neplodnosti metódami asistovanej reprodukcie podľa case-law ESĽP	203
1.2 Skúška správnosti pre náhradné materstvo	206

Obsah

1.3	Zásahy na obmedzenie ľudskej reprodukcie.....	209
1.3.1	Antikoncepcia	209
1.3.2	Sterilizácia.....	211
1.3.3	Interrupcia	212
1.3.3.1	Právne úskalia ochrany ľudskeho života pred narodením.....	213
1.3.3.2	Medzinárodný štandard ochrany plodu v Rade Európy.....	214
1.3.3.3	Účel interrupčného zákona.....	216
1.3.3.4	Ústavnosť interrupčného zákona podľa Ústavného súdu	218
1.3.3.5	Interrupcia zo spoločenských dôvodov	223
1.3.3.6	Interrupcia zo zdravotných dôvodov	227
1.3.3.7	Rozdiely medzi interrupciou zo spoločenských a zo zdravotných dôvodov	231
1.3.3.8	Interrupcia zo zdravotných dôvodov po náleze Ústavného súdu	234
1.3.3.9	Inovácia 2013.....	239
1.3.3.10	2018: Nový pokus o obmedzenie interrupcií	240
1.3.3.11	Rezervy v platnej právnej úprave ochrany plodu pred interrupciou.....	242
1.3.3.12	Trochu sci-fi na záver.....	243
Kapitola 2. Skončenie života na žiadosť nevyliciteľne chorého...		248
2.1	Hľadá sa spoločná reč	248
2.2	Právo chorého odmietnuť život predlžujúcu liečbu	251
2.3	Prekvapenie na Ústavnom súde.....	253
Kapitola 3. Výhrada svedomia		260
3.1	Účel a účinok výhrady svedomia subjektov súkromného práva ...	261
3.2	Uplatňovanie výhrady svedomia podľa zmlúv s cirkvami.....	262
3.3	Ústavný rozmer vzniknutých problémov	267
3.4	Výhrada svedomia a výkony zdravotníckej starostlivosti.....	269
PIATA ČASŤ Výkony zdravotníckej starostlivosti, ktorým sa pacient musí podrobiť		273
Kapitola 1. Nútená zdravotná starostlivosť z titulu duševnej poruchy a duševnej choroby.....		274
1.1	Nútená zdravotnícka starostlivosť podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru	275
1.2	Ochrana osobnej slobody pred nútenou liečbou na psychiatrii podľa Ústavy	278

1.2.1	Ochrana osobnej slobody pred nútenou liečbou na psychiatrii Ústavným súdom	279
1.2.2	Ochrana osobnej slobody pred nútenou liečbou na psychiatrii podľa vykonávacieho zákona	287
1.3	Ochranné liečenie podľa Trestného zákona	290
1.4	Obmedzenie osobnej slobody z dôvodu nadmerného požitia alkoholu.....	292
1.5	Nútená zdravotnícka starostlivosť z titulu liečby prenosných ochorení.....	296
Kapitola 2. Povinné očkovanie.....		298
2.1	Povinné očkovanie v práve Rady Európy	300
2.2	Povinné očkovanie podľa platnej právnej úpravy v SR.....	304
2.3	Konanie pred Ústavným súdom SR	307
2.3.1	Prieskum ústavnej súladnosti zavedenia obmedzujúceho zásahu vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR	307
2.3.2	Prieskum ústavnej dôvodnosti obmedzujúceho zásahu do základných práv a slobôd	314
2.3.2.1	Je povinné očkovanie prostriedkom na uplatnenie práva na ochranu zdravia?	315
2.3.2.2	Je povinné očkovanie prostriedkom na uplatnenie práva na ochranu súkromia?	316
2.3.2.2.1	Porovnávací aspekt	317
2.3.2.2.2	Testy ústavnosti	318
2.3.2.2.3	Ústavný pozitívny záväzok Slovenskej republiky	320
2.4	Keď sa formálna ochrana ústavnosti nekryje s materiálnou ochranou ústavnosti.....	324
ŠIESTA ČASŤ Inštitucionálne zabezpečenie ústavnosti a zákonnosti zdravotníckej starostlivosti.....		327
Kapitola 1. Zodpovednosť lekára voči pacientovi		328
1.1	Občianskoprávna zodpovednosť lekára voči pacientovi	328
1.1.1	Zodpovednosť za zanedbané poučenie	330
1.1.2	Zodpovednosť za škodu spôsobenú pacientovi	333
1.1.2.1	Náhrada škody pod ochranou úniného práva pri klinickom skúšaní liekov	334
1.1.2.2	Ústavná ochrana dokazovania príčinnej súvislosti	335
1.2	Trestná zodpovednosť pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti	336

Obsah

Kapitola 2. Inštitucionálne zabezpečenie zákonnosti v poskytovaní zdravotníckej starostlivosti	337
2.1 Inštitucionálna dimenzia pozitívneho záväzku v Rade Európy.....	337
2.2 Orgány štátu.....	340
2.2.1 Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky	340
2.2.2 Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.....	341
2.2.3 Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.....	344
2.2.4 Štátny ústav pre kontrolu liečiv	345
2.2.5 Národné centrum zdravotníckych informácií.....	346
2.2.6 Miestna štátna správa na úseku zdravotníctva	346
2.3 Subjekty zriadené štátom	347
2.3.1 Subjekty záujmovej samosprávy	347
2.3.2 Etické komisie	348
2.4 Uplatňovanie zdravotníckeho práva pomocou všeobecných súdov ..	349
Kapitola 3. Inštitucionálne zabezpečenie ústavnosti v poskytovaní zdravotníckej starostlivosti	351
3.1 Ústavný súd sa mylí čoraz častejšie.....	351
3.2 Pandorina skrinka na heslo Sezam, otvor sa!	352
3.3 Prekonávanie rozhodnutí Ústavného súdu	354
3.3.1 Kedy je ústavne dôvodné prekonávať rozhodnutie Ústavného súdu.....	355
3.3.2 Platné ústavné normy predstavujúce príčinu pre prekonávanie rozhodnutí Ústavného súdu	357
3.3.3 Nedoťknuteľný limit prekonávania rozhodnutí Ústavného súdu.....	358
3.3.4 Podmienky a spôsoby prekonávania rozhodnutí Ústavného súdu.....	359
3.3.5 Kto má prekonávať rozhodnutia Ústavného súdu?.....	359
3.3.6 Rozšírenie právomoci pléna.....	362
3.3.7 Opravný prostriedok proti rozhodnutiam Ústavného súdu vydaným v rozpore so zverenou právomocou	363
3.3.8 Rozšírená právomoc na návrh alebo <i>ex offo</i> ?	364
Kapitola 4. Podiel Národnej rady SR na inštitucionálnom zabezpečení zdravotníckej starostlivosti	366
4.1 Varianty zmeny Ústavy.....	371
4.1.1 Vypustenie úpravy zdravotníckej starostlivosti spod ústavnej ochrany	371
4.1.2 Zmena systému zdravotníckej starostlivosti	373
4.1.3 Zmena ústavnej úpravy so zachovaním doterajšieho systému poskytovania zdravotníckej starostlivosti	374

Obsah

Záver	376
Literatúra	382
Vecný register	384